

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

(05.10)

Referat af Akademiets møde 24. februar 2016

Medlemmerne af Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster var i mail af den 9. februar 2016 indkaldt til møde i Akademiet den 24. februar 2016.

Til stede:

Ordinære medlemmer:

Arkitekterne: Anders Abraham, Merete Ahnfeldt-Møllerup, Johnny Svendborg Andersen, Jeppe Aagaard Andersen, Jens Thomas Arnfred, Louis Becker, Jens Bertelsen, Jan Christiansen, Erik Brandt Dam, Rikke Juul Gram, Anna Maria Indrio, Gitte Juul, Johan Adam Linneballe, Annemarie Lund, Tage Lyneborg, Mette Maegaard Nielsen, Jan Søndergaard, Lars Juel Thiis og David Zahle.

Billedkunstnerne: Malene Bach, Gunnar Bay, Elisabeth Bergsøe, Jens Bohr, Milena Bonifacini, Yvette Brackman, Ruth Campau, Kirsten Dufour, Mette Gitz-Johansen, Finn Heiberg, Peter Holst Henckel, Sys Hindsbo, Jørgen Tang Holbek, Astrid Kruse Jensen, Kirsten Justesen, Anita Jørgensen, Marianne Jørgensen, Sophia Kalkau, Erland Knudssøn Madsen, Tina Maria Nielsen, Bjørn Nørgaard, Jesper Rasmussen, Ole Sparring, Heine Skjerning og Mette Ussing.

Rådsvalgte medlemmer: Frederik Preisler og Bente Scavenius

Æresmedlemmer: Else Marie Bukdahl

Sekretariat: Anne Marie Nehammer og Mette Sloth Møller (referent)

Programmet for mødet var følgende:

- 1. Velkomst ved Akademiets præsident, Johnny Svendborg**
- 2. Sektionsmøder**
Arkitektsektionen i Kuppelsalen
Billedkunstsektionen i Søndre Forsal
- 3. Pause**
- 4. Fællesmøde**
Forslag til dagsordenen fra Ole Sparring
Foreløbig "Æstetisk vision for Danmark"
- 5. Gyrite Saltorp – Bygningsstyrelsen**
- 6. Spisning på restaurant Skindbuksen**

1. Velkomst

Efter en kort velkomst, hvor præsidenten, Johnny Svendborg, bød velkommen til akademimødet og præsenterede punkterne på mødets dagsorden, samledes de to sektioner i hhv. Kuppelsal og Søndre Forsal for at vælge nye medlemmer til rådet.

2. Møde i Akademiets sektioner - valg af medlemmer til Akademiraadet

Møderne i sektionerne er ikke refereret af rådets sekretariat.

3. Pause

4. Fællesmøde

På fællesmødet blev Jesper Rasmussen, efter opfordring fra Billedkunstsektionen, valgt som dirigent. Herefter meddelte de to sektioner ved hhv. arkitekt Jan Christiansen og billedkunstner Heine Skjerning, hvem der var blevet valgt som hhv. nye medlemmer og nye suppleanter til rådet pr. 1. april 2016, og hvilke emner faggrupperne havde drøftet under sektionsmøderne.

Arkitektsektionen havde valgt følgende medlemmer/suppleanter til rådet: Jens Bertelsen, Rikke Juul Gram og Johnny Svendborg samt suppleanten Tage Lyneborg.

Billedkunstsektionen havde valgt følgende medlemmer/suppleanter til rådet: Heine Skjerning, Yvette Brackman og Tina Maria Nielsen samt suppleanten Malene Bach.

Akademiraadets sammensætning pr. 1.4. 2016 er herefter følgende:

Arkitekterne

Valgt til 2017: Merete Ahnfeldt-Møllerup, Louis Becker og Jan Christiansen samt suppleanterne Johan Adam Linneballe og Erik Brandt Dam.

Valgt til 2018: Jens Bertelsen, Rikke Juul Gram og Johnny Svendborg samt suppleanten Tage Lyneborg.

Billedkunstnerne

Valgt til 2017: Milena Bonifacini, Ruth Campau og Marianne Jørgensen samt suppleanterne Gunnar Bay og Mette Ussing.

Valgt til 2018: Heine Skjerning, Yvette Brackman og Tina Maria Nielsen samt suppleanten Malene Bach.

Drøftelse på fællesmødet:

Billedkunstsektionen gav udtryk for utilfredshed med at der ikke var afsat mere tid til fri debat på fællesmødet. Billedkunstnerne ønsker, at der fremover på de ordinære møder afsættes god tid til drøftelse af bl.a. de emner, der bliver rejst under sektionsmøderne. Rådet tog ønsket til efterretning.

Bjørn Nørgaard delte tre artikler/breve ud til Akademiets medlemmer til orientering om hans protester mod regeringens seneste udspil om ændringer i Planloven og manglen på æstetiske værdier i samme forbindelse. Regeringen er i gang med at ændre planloven, og der er brug for at rådet hurtigst muligt kommer med en udtalelse om planlovsændringerne. Heine Skjerning opfordrede Bjørn Nørgaard til at sende materialerne til sekretariatet.

Finn Heiberg kommenterede på arbejdet med den æstetiske vision og han påpegede, at der er behov for at der tages stilling til en definition af ordet "æstetik" i forbindelse med visionsarbejdet.

Ole Sparring spurgte om valget i 2017 vil blive gennemført efter reglerne og opfordrede rådet til alternativt at ændre reglerne. Han undrede sig desuden over, at rådet arbejder på også fremover at skulle udpege censorer til arkitektuddannelserne, nu hvor arkitektuddannelserne hører under Undervisningsministeriet. **Johnny Svendborg** forklarede, at rådet i mange år har udpeget censorer til arkitektuddannelserne og derfor har erfaring og kompetencer, som rådet har budt ind med. Som reglerne ser ud i dag er det dog endnu usikkert, om rådet fremover vil kunne inddrages i censorudpegelserne. **Bjørn Nørgaard** fandt det at vigtigt, at Akademiraadet fortsat udpeger censorer – da den kunstnerisk-arkitektoniske vurdering i forbindelse med censorudpegningerne ellers vil gå tabt.

Endelig bad **Ole Sparring** om at få referaterne fra rådsmøderne fremsendt før rådets godkendelse af dem, da der sjældent er bemærkninger til dem. Det nye råd vil tage stilling til dette ønske.

Æstetisk vision for Danmark

Jonny Svendborg præsenterede kort rådets intentioner med at igangsætte arbejdet med den æstetiske vision. Han orienterede desuden om, at de fem arbejdsgrupper mødes til et fællesmøde den 11. maj 2016, bl.a. med henblik på en koordinering af gruppernes arbejde.

Kort status fra projektgrupperne

Danmark – gruppen har planlagt en række møder frem til maj, og ser på generelle emner fra hele landet, på Danmark som helhed - herunder bl.a. Planloven, kysterne, det åbne land, vækstproblematikken, de tætte byer, ryk fra land til by, genbrug af forladte bygninger, energi og vindmøller. Gruppen ønsker at skabe modbilleder til den nuværende udvikling, og arbejder på et koncept til maj-mødet.

Infrastruktur – gruppen havde drøftet alt fra vejbyggerier til internethastigheder og energilandskaber. Gruppen havde talt om erkendelse gennem sansning, æstetik, vejens rum og fortælling, vejens æstetik og konsekvenser af strukturreformen for vejene. Er der behov for at redefinere begreber – hvordan kommer vi fx tættere på æstetikken i vejbyggerierne?

Det offentlige rum – gruppen har bl.a. intentioner om at tage fat på problematikken om at det offentlige gerne må gå forrest med sikringen af kvaliteten og integreringen af kunst i de offentlige byggerier.

Bygninger – gruppen fungerer med en ekstern praktikant som mødeleder og har bl.a. drøftet forskellige muligheder for et fælles output-format for alle grupper – evt. radiomontage eller små film. Det bør tages op til overvejelse, om titlerne på grupperne er de rigtige? Gruppen vil gerne skabe modbilleder – der er mangel på det generøse, det skønne. Ser på arkitekturens stedbundne syntaks.

Dannelse – gruppen havde drøftet oprettelsen af en tværæstetisk tænketank for alle de kunstneriske fag. Det er 19 år siden man har evalueret de kunstneriske uddannelser – kan vi finde en måde hvorpå uddannelserne og fødekæden kan blive evalueret? Hvordan udbredes viden om kunsten? Der mangler kanaler til at få det ud til offentligheden.

I forlængelse af statuspræsentationerne advarede Ole Sparring imod, at gruppernes arbejde skrider fra at handle om strategi til at handle om en formatdiskussion.

Bjørn Nørgaard mente, at det var fint med gruppernes drøftelser og at der er god grund til at tro, at det kan udvikle sig til noget betydningsfuldt. Han opfordrede grupperne (måske især Dannelsesgruppen) til at søge inspiration i nogle af de forelæsninger, der arrangeres af Niels Bohr Akademiets Internationale Board.

Endelig anbefalede Frederik Preisler visionsgrupperne hurtigt at få planlagt kommunikationen af gruppernes budskab til omverdenen. Budskabets form og indhold hænger, ifølge Preisler, uløseligt sammen.

5. Gyrithe Saltorp/Bygningsstyrelsen

Direktør for Bygningsstyrelsen, Gyrithe Saltorp, var inviteret til mødet for at fortælle om Bygningsstyrelsens arbejde og visioner.

Bygningsstyrelsen (Bygst)

Bygst er en af statens store bygningsejere. Bygst ejer fx. universiteter, politistationer, retsbygninger og kontorer – bygninger til læring og forskning og til bureaukrater. Bygst er en aktiv bygherre i disse år – og fx det store byggeri af Niels Bohr Bygningen – et nyt laboratorie- og undervisningsbyggeri til Københavns Universitet, og udbygningen af Panum-komplekset. Bygst er også involveret i mange andre mindre synlige bygninger – fx opdateringer af bygninger, så de er tidssvarende. Bygst omsætter for ca. 3 mia. kr. i år på de store projekter.

Bygst er - som en del af embedsværket - underlagt regering og bureaukrati og skal udføre regeringens beslutninger. Det giver nogle begrænsninger for så vidt angår tid, krav og penge. Typisk arbejdes der ud fra et voldsomt tidspres – projekterne skal helst være færdige før projekterne er besluttet. I Bygst er man – som embedsmænd - opmærksomme på ikke at være smagsdommere, og fokuserer derfor på at skabe fornuftige rammer for projekterne.

Arkitektkonkurrencer

I forbindelse med arkitektkonkurrencer oplever Bygst ofte, at de får forslag om fantastisk design, mens forslagene sjældent kan leve op til de ydre rammer for økonomi og tid. Det er en kæmpe udfordring for Bygst, da tid ofte er en meget afgørende faktor i de byggeprojekter, Bygst står for. Det er et klassisk krydsfelt mellem kvalitet, økonomi og tid.

Gyrithe Saltorp nævnte konkurrencen om arkitektskolen i Århus. Denne konkurrence er gennemført i to faser – først en idéfase med relativt få informationer, hvor folk blev bedt om at komme med helt overordnede ideer og visioner, og dernæst en efterfølgende traditionel projektkonkurrence.

Bygst efterlyser den gode ide - og ser på om økonomien kan holde samt om forslagene er bygbare.

Kunstprogram

Staten/Bygst er forpligtet til at købe kunst ind og til at sørge for, at der er kunst i bygningerne. Bygst har i år trukket i håndbremsen og er i færd med at udarbejde et kunstprogram, hvor Statens Kunstfond og Slots- og kulturstyrelsen inddrages sammen med kunstfaglige specialister. Kunstprogrammet skal bl.a. se på, hvordan Bygst kan undgå at være smagsdommere og på, hvad det er for et potentiale at have kunst i et offentligt byggeri eller i det offentlige rum? Hvordan går vi til det – er der sket udviklinger vi ikke har set? I programmet forsøger Bygst at skabe en kvalificeret samtale om kunst.

Efter Gyrithe Saltorps oplæg var der en række spørgsmål og kommentarer fra akademiets medlemmer: Malene Bach spurgte ind til de kunstfaglige rådgivere i Bygst – og om hvordan de udpeges? De kunstfaglige rådgivere burde i princippet sikre den faglige kvalitet?

Hertil svarede Peter Holst Henckel, at for 5 år siden udpegede Akademiraadet de kunstfaglige konsulenter som rådgivere til projekter i Universitets- og Bygningsstyrelsen (UBST). Da UBST blev nedlagt og Bygst kom til i stedet, videreførte man konsulentordningen, men valgte nu, at Statens Kunstfond skulle stå for udpegningen af kunstkonsulenterne.

Fremfor som tidligere med to faste konsulenter, har Bygst nu ad hoc-konsulenter tilknyttet de enkelte projekter som en slags underrådgivere. Set udefra kunne man, med et overfladisk blik, tro at flere konsulenter ville give større variation i den kunst, der kommer med i projekter, men det er langt fra sikkert at det bliver realiteten. Resultatet kan tværtimod meget vel blive, at spredningen vil blive mindre på grund af manglende kontinuitet og overblik, og altså give mindre variation i den kunst, der kommer med i projekter.

Bjørn Nørgaard fandt, at det er en fremragende ide, at få udarbejdet et kunstprogram for, hvad det er Bygst vil. DSB og Ballerup Kommune har - med stor succes - haft lignende kunstprogrammer. Bjørn Nørgaard beklagede, at det ikke længere er Akademiraadet, der udpeger konsulenter til Bygst. Han fandt det uhensigtsmæssigt, at Statens Kunstfond, der i forvejen har ansvaret for udsmykningsopgaver, også udpeger kunstkonsulenterne. Han foreslog Bygst at ansætte en overordnet rådgiver – som supplement til de nuværende ad hoc-rådgivere.

Ruth Campau fandt det vigtigt, at det er kunstnere og ikke kunsthistorikere, der udpeges som kunstkonsulenter.

David Zahle påpegede, at Akademiraadet er et demokratisk valgt organ, hvor kunstnerne selv har valgt rådsmedlemmerne blandt kunstnerne selv (Akademiets medlemmer), hvilket sikrer en form for demokratisk bæredygtighed i de udpegelser, rådet står for, hvilket er vigtigt.

Herefter stillede flere spørgsmål til, hvorfor staten ikke går foran som et godt eksempel og sætter en høj standard ved at bygge i god kvalitet. Investeringer i god arkitektur skaber et rigere samfund, så hvorfor er der ingen i staten, der efterspørger æstetik i de offentlige byggerier? Den bevidste underbudgettering udgør et stort problem og bør diskuteres.

Rådet bør påtage sig at overbevise Bygst's opdragsgivere, om at æstetisk byggeri er vigtigt – ikke kun at det er pænt, men at det også øger samfundets velbefindende. Konkurrencesamfundet har ikke brug for huse, der er æstetiske og kan holde i 100 år. Derfor bør rådet give nogle gode argumenter for at bygge æstetisk.

Andre udpegede processerne som problematiske, idet brugerne har for meget magt. Det fører til lavpraktiske prioriteringer, hvor arkitekterne skal sælge æstetik under fanen for praktik. Pengene er der, men de bliver brug forkert.

Folk efterspørger generelt kvalitet, men der er et demokratisk problem i, hvornår man skal spørge folk. Det er vigtigt med indbygget fleksibilitet i byggeprocesserne – økonomisk og tidsmæssigt - for at få processen til at lykkes. Ellers er der kun et sted at slække på kravene – nemlig kvaliteten.

Det debatteredes hvordan vi får et skifte over mod kvalitet. Hvordan dokumenterer vi den kvalitet, som vi alle kan mærke? Hvad skal der til for at kvaliteten bliver opprioriteret?

Det er vigtigt, at rådet adresserer beslutningstagerne – sætter ord på hvad trivsel og indeklime betyder, oversætter for politikerne, hvad det er det gode rum gør for trivsel og læring.

Til sidst gav Gyrithe Salto udtryk for, at det havde været spændende at møde Akademiet og at Bygst gerne fremover vil indgå i en dialog med rådet.

Herefter takkede dirigenten Gyrithe Salto for hendes oplæg og deltagelse i Akademiets møde.

6. Afslutning og middag

Afslutningsvist rundede Johnny Svendborg kort mødet af og bød på middag i restaurant Skindbuksen.